

19 december '17

Geacht college,

Met interesse heeft de Landelijke Studentenvakbond (LSVb) kennisgenomen van het rapport 'Voorinvesteringen en medezeggenschap hoger onderwijs'. U heeft ons gevraagd te reageren. Het Studenten Overleg Medezeggenschap (SOM) en het Landelijk Overleg Fracties (LOF) ondersteunen de studenten in de medezeggenschap op hogescholen respectievelijk universiteiten. Zij zijn partners van de LSVb op het gebied van de medezeggenschap. Mede namens hen gaan we in deze brief op uw verzoek in.

De voorinvesteringen in het hoger onderwijs en het instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting zijn onderdeel van het akkoord dat de VVD, PvdA, D66 en GroenLinks in 2015 met het kabinet sloten. Met de hogescholen en universiteiten spraken de partijen af dat zij in de jaren 2015, 2016 en 2017 een investering van 600 miljoen euro bij elkaar opgeteld doen. De investering is in het budgettair overzicht bij de Wet Studievoorschot door de regering weergegeven.

Onduidelijkheid over de voorinvesteringen

U constateert dat er nooit duidelijk is afgesproken wat er onder het begrip voorinvestering valt. Bij een groot gedeelte van de door de instellingen opgegeven bedragen niet heeft kunnen vaststellen of en in welke mate dit een voorinvestering is geweest. U geeft aan dat het niet waarschijnlijk is dat de toegezegde 600 miljoen euro geïnvesteerd is.

De constatering dat het begrip 'voorinvestering' onduidelijk is, is niet verrassend. In juni 2015 heeft de LSVb een vergelijkbare inventarisatie proberen te maken op basis van jaarverslagen en begrotingen van instellingen¹. We constateerden toen al dat niet alle voorinvesteringen daadwerkelijk nieuwe investeringen zijn. We concludeerden dat instellingen meer openheid moesten bieden en dat er duidelijke kaders nodig zijn.

Studenten in medezeggenschapsraden hebben bij SOM en LOF aangegeven dat de onduidelijkheid over het begrip 'voorinvestering' een goed gesprek op instellingsniveau complexer maakt. Zo schreef *Univers*² bijvoorbeeld over de situatie bij Tilburg University waarbij het College van Bestuur geplande uitgaven als voorinvestering bestempelde. Hoewel de onduidelijkheid niet per se tot een conflict heeft geleid, maakte de onduidelijkheid het lastig om als medezeggenschapraad goed mee te praten. Het compromis – een definitieve begroting met twee totaalcijfers over de omvang van de voorinvestering – maakt publieke verantwoording achteraf lastig.

¹ LSVb (2015) Voorinvesteringen. Een inventarisatie van de beloofde kwaliteitsimpuls in het hoger onderwijs, p. 11.

² Wier, M. van der (2017) Opzoek naar de Tilburgse studiebeurs miljoenen. *Univers* (54) 8, p. 5-9. Digitaal toegankelijk via: <https://universonline.nl/2017/02/14/op-zoek-naar-de-tilburgse-studiebeurs-miljoenen>

De LSVb is teleurgesteld dat heldere kaders voor de voorinvesteringen – ondanks de eerdere signalen – zijn uitgebleven. De Minister had met oog op de politieke belofte het begrip voorinvesteringen beter moeten duiden. We gaan er vanuit dat conform de Gezamenlijke Agenda bij de leenstelselmiddelen de middelen herkenbaar op de begroting en jaarverslagen van hogescholen en universiteiten vermeld zal worden.

Onwennigheid met het instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting

U constateert dat het over de sector genomen de medezeggenschap nog niet in een vroeg stadium mee kan praten over de investeringen in de kwaliteit van het onderwijs. U ziet wel dat vooruitgang zichtbaar is.

We herkennen dat er in de eerste jaren worstelingen waren met hoe het instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting procedureel werkt. De LSVb, ISO, Vereniging Hogescholen en de VSNU hebben reeds een brief opgesteld om het instemmingsrecht te verhelderen. We hebben begrip voor de onwennigheid met het recht in de eerste jaren, maar merken dat op sommige instellingen basale vraagstukken jaarlijks terugkomen. We vinden het dan ook zorgelijk dat de implementatie van de wetsartikelen nog steeds niet op alle instellingen voltooid is.

Naast een goede procedure, vinden we het belangrijker dat studenten en personeel in de medezeggenschap ook goed zijn uitgerust om het inhoudelijk gesprek te voeren over de investeringen in onderwijskwaliteit. Zonder tijdige beschikking tot relevante stukken, training of deskundige ondersteuning en voldoende tijd is het heel moeilijk om tot een goede inhoudelijke discussie te komen. Vooral de hoeveelheid tijd die je vergoed krijgt is bij een groot aantal instellingen te beperkt voor studenten om inhoudelijk goed mee te kunnen doen. Het SOM geeft aan dat vooral bij medezeggenschapsraden op hogescholen dit een probleem is. We herkennen dan ook het gegeven dat studenten het mist positief zijn over de beschikbare tijd.

We willen op deze plaats nogmaals benadrukken dat de facilitering van de medezeggenschap in tijd en deskundige ondersteuning beter moet om het inhoudelijke gesprek te kunnen laten slagen. De facilitering van de medezeggenschap hoort dan ook een plek te krijgen in de gesprekken over de leenstelselmiddelen, omdat dit het inhoudelijk gesprek over de begroting ten goede komt. We verwachten ook dat de Minister vanuit haar stelselverantwoordelijkheid hier actiever op gaat toezien.

Vooruitblik: versterking van de medezeggenschap

Bij de invoering van het leenstelsel was de politieke belofte dat studenten en docenten mochten meebeslissen hoe de vrijgekomen middelen het beste ingezet zouden kunnen worden. Uw rapport laat zien dat we uit de afgelopen periode een aantal lessen voor in de toekomst kunnen leren. We hopen niet dat de politiek zich geroepen voelt om centralistische afspraken te maken. We verwachten eerder dat ze zich medeverantwoordelijk voor het goede gesprek op de hogeschool of universiteit voelen.

De LSVb, SOM en LOF nemen uw aanbevelingen ter harte en hopen dat het leidt tot stappen om de medezeggenschap echt te versterken.

We hebben een aantal suggesties om de aanbevelingen te concretiseren.

- We stellen voor om een minimum aantal uur per week af te spreken waartoe een centrale medezeggenschapsraad gefaciliteerd moet worden. Hierin moet (de uitbreiding van) de verantwoordelijkheden van de medezeggenschap gereflecteerd zijn.
- We stellen voor om af te spreken dat de verdeling of besteding van de studievoorschotmiddelen bij elke hogeschool en universiteit in een aparte tabel in de begroting en jaarverslag wordt weergegeven.
- We stellen voor dat de centrale medezeggenschapsraad in de gelegenheid wordt gesteld om net als de Raad van Toezicht en het College van bestuur in het jaarverslag van de instelling in een eigen hoofdstuk te schrijven. Hierin kan de medezeggenschapsraad reflecteren op het proces van besluitvorming. Het hoofdstuk in het jaarverslag maakt het voor het Ministerie van Onderwijs inzichtelijk hoe het gesprek op de hogeschool of universiteit wordt gevoerd.

Tot slot roepen we de Minister, de bestuurders en de politiek op om samen met ons werk te maken van het versterken van de medezeggenschap. We zijn ervan overtuigd dat een sterke betrokkenheid van studenten en docenten zal leiden tot een goede besteding van de leenstelselmiddelen.

Hoogachtend,

Tariq Sewbaransingh

Voorzitter van de Landelijke Studentenvakbond